

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

МЕТОДОЛОГИЯ ЗА АНАЛИЗ НА ПОЛИТИКАТА НА ОТВОРЕНИ ДАННИ В БЪЛГАРИЯ

Проект: „Отворените данни и гражданското участие: механизми за насърчаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса“

BG05SFOP001-2.009-0068

НПО Линкс

1. Методологическа рамка. Стандарти и източници

Оценяването на политиката на отворени данни в България изисква **комплексен подход**, при който се използва адекватни аналитични инструменти. Ефективността на политиката за отворени данни, следва да се оцени като наблюдават както „доставчиците“ на отворените данни, така и „потребителите“ и затова се използват и прилагат различни **методи**. В основата на извършвания анализ на политиката на отворените данни са приетите на национално и европейско ниво **стандарти и принципи**, които подпомагат доброто управление – отчетност, откритост и прозрачност в дейността на администрацията.

1.1. **Документално проучване:** преглед на нормативната рамка за отворени данни в България, която задава рамката и посоката на политиките за отворени данни.

1.1.1. Законови и подзаконови актове:

- **Закон за достъп до обществена информация (ЗДОИ)**, който въвежда политиката относно повторната употреба на информацията в общественния сектор в България.
- **Наредба за стандартните условия за повторно използване на информация от общественния сектор и за нейното публикуване в отворен формат (обн. ДВ бр.48/24.06.2016г.)**, която урежда начинът за създаване, поддържане и публикуване на обществена информация в отворен формат и условията за нейното повторно използване.
- **Списък с набори от данни по приоритетни области, които да се публикуват в отворен формат**, приети с Решение №103 на МС от 2015 г. е приет списък съдържа 119 набори от данни и с Решение № 214 на МС от 25 март 2016 г., изменено и допълнено с Решение № 897 на МС от 21 октомври 2016 г., е приет списък от 308 набори от данни, чието публикуване в отворен формат на Портала за отворени данни е извършено по посочения в решението график.

1.1.2. Стратегически актове:

- **Стратегията за развитие на държавната администрация 2014–2020 г.** - като основен политически стратегически документ обективира цялостната *визия, цел и посока* за развитие на държавната администрация.
- **Националната програма за реформи на Република България**
- **Националната програма за развитие: България 2020**
- **Планове за действие на Република България за инициативата “Партньорство за открито управление”**

1.1.3. Актове/документи на Европейския съюз:

- **Директива 2013/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за изменение на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения сектор.**

1.1.4 Международни сравнителни изследвания (индекси)

- **Глобален индекс за отворени данни¹** – изследва в различни страни, дали данните са достъпни за граждани, медии и неправителствен сектор, както и публикува годишни класации за напредъка на отделните страни.
- **Барометър за отворени данни²** – проследява въздействието на инициативите отворени данни в целия свят.
- **Индекс за развитие на обществения сектор в ЕС³** - измерва състоянието на отворените данни и повторната употреба в ЕС.
- **Портал за отворени данни на Европейския съюз⁴** - осигурява достъп до данни от институциите и органите на ЕС.
- **Платформа за мониторинг на отворени данни на ЕС⁵** - информация и статистика за европейски каталози от отворени данни.

1.2. Онлайн проучване на Национален портал за отворени данни на Република България

1.3. Количествено и качествено социологическо проучване.

2. Модел на изследването и индикатори.

1 <http://index.okfn.org/>

2 <http://barometer.opendataresearch.org/>

3 <http://www.epsiplatform.eu/>

4 <https://open-data.europa.eu/>

5 <http://www.opendatamonitor.eu/>

Отворените данни предлагат много възможности на различните ползватели – граждани, бизнес, журналисти, администрация, но въпреки до този момент няма оценка как се използват данните публикувани в Националния портал.

Целите на анализа са следните:

- Да оцени данните в Националния портал на базата на 6 индикатора от гледна точка на ползвателите
- Да очертае бариерите и стимулиращите фактори пред използваемостта на отворени данни
- Да разработи препоръки за насърчаване на използваемостта
- Да разработи модел за гражданско участие, базиран на отворени данни

Използваните **методи за оценка** съответстват на вида на проследяваната мярка – законодателна, организационна, социологическа и т.н. Ефективността на политиките на отворени данни се проследява чрез използване на **качествени и количествени методи на анализ**, като резултатите се проследяват чрез съответните **индикатори**.

2.1. **Качествените методи** включват анализ и оценка на приетите законодателни и организационни инициативи чрез методите на:

- **Оценка на съответствието** със стандарти, принципи и препоръки на национално и европейско ниво – до каква степен съответните стандарти са въведени и изпълнени с предприетата конкретна мярка; този вид оценка включва *анализ на съдържанието* (контент анализ) на приетата законодателна мярка.
- **Фокус-групи и интервюта със заинтересовани групи лица** за проблемите и възможните решения (магистрати, НПО, потребители, експерти)
- **Потребителски тестове** на страницата на Националния портал

2.2. **Количествените методи** включват проследяване на *измененията в средата* (вкл. тенденции) въз основа на *формални измерими показатели*:

- **Анализ на ефективността**, при който се сравняват *разходите* (човешки, финансови, организационни ресурси) за поддръжка на отделните критерии;
- **Анализ на разходите и ползите**, който показва *общият баланс* на положителните и отрицателните последици (включително върху заинтересованите страни), които е вероятно да възникнат в определен период вследствие прилагането на нормативен акт;

- **Социологическо изследване** сред граждани, НПО и бизнес - онлайн панел за нагласи и намерения за използване на отворени данни, разпознаваемост и капацитет за работа с отворени данни; гражданско участие и отворени данни.

3. Модел на матрица за оценка на използваемостта на отворените данни

Легенда: **Високо** – **Средно** - **Ниско**;

КРИТЕРИЙ 1: ПОЛЕЗНОСТ					
Хипотеза: Полезните за гражданите данни стимулират тяхното търсене.					
Описание	Организационни и финансови ресурси	Индикатори за изпълнение	Очакван резултат	Оценка на изпълнението	Заинтересовани страни
Информацията, предоставена чрез отворени данни е по-бърза и по-евтина от предоставянето ѝ по друг канал.		- брой посещения в Портала - брой повторни посещения в Портала - брой реализирани нови продукти, приложения/годишно	- Повишено търсене на данни и посещения в Портала	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ниско 	

КРИТЕРИЙ 2: СЛОЖНОСТ

Хипотеза: Сложните за използване данни намаляват тяхното търсене.

Описание	Организационни и финансови ресурси	Индикатори за изпълнение	Очакван резултат	Оценка на изпълнението	Заинтересовани страни
Усилията, които трябва да положи потребителя за достъп на информация от Портала.		- дизайн на портала - време за намиране на информация - разбираемост - навигация	- Повишено търсене на данни и посещения в Портала	▪ Средно	

КРИТЕРИЙ 3: АКТУАЛНОСТ**Хипотеза: Неактуалните и необновявани данни намаляват интереса.**

Описание	Организационни и финансови ресурси	Индикатори за изпълнение	Очакван резултат	Оценка на изпълнението	Заинтересовани страни
Информацията, предоставена чрез отворени данни се обновява периодично.		- период на обновяване - реално време, ежедневно, ежемесечно, годишно	- Повишено търсене на данни и посещения в Портала	▪ Средно	

КРИТЕРИЙ 4: СЪВМЕСТИМОСТ

Хипотеза: Качествените и съпоставими данни увеличават търсенето.					
Описание	Организационни и финансови ресурси	Индикатори за изпълнение	Очакван резултат	Оценка на изпълнението	Заинтересовани страни
Отворените данни са публикувани в машинночитим формат с публикувани и метаданни		- брой и вид машинночитими формати	- Повишено търсене на данни и посещения в Портала	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Високо 	

КРИТЕРИЙ 5: Приложимост					
Работна хипотеза: Добрите примери за използване на отворени данни повишават търсенето .					
Описание	Организационни и финансови ресурси	Индикатори за изпълнение	Очакван резултат	Оценка на изпълнението	Заинтересовани страни

Информацията, предоставена чрез отворени данни е основа за разработването на услуга, апликация, визуализация и други.		- брой реализиран и нови продукти, апликации/годишно	- Повишено търсене на данни и посещения в Портала	■ Средно	
---	--	--	---	----------	--

КРИТЕРИЙ 6: ЗАЩИТА

Работна хипотеза: Гарантирането на защитата на личните данни увеличава доверието в ползите от отворените данни.

Описание	Организационни и финансови ресурси	Индикатори за изпълнение	Очакван резултат	Оценка на изпълнението	Заинтересовани страни
Информацията, предоставена чрез отворени данни е отговаря на стандартите за защита на личните данни.		- брой и вид процедури за защита на лични данни	- Повишено търсене на данни и посещения в Портала	■ Средно	